

دانشگاه سям نور

اخلاق و احكام كسب و كار

(كارشناسی ارشد مدیریت)

www.ketab.ir

دکتر روح‌اله حسینی

دکتر محمد مهدی پرهیزگار

سرشناسه	پرهیزگار، محمدهدی، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدید آور	اخلاق و احکام کسب و کار / محمدهدی پرهیزگار، روح‌اله حسینی.
مشخصات نشر	تهران، دانشگاه پیام‌نور، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۷۳ ص.
فروست	دانشگاه پیام نور، ۲۵۶۰، گروه مدیریت، 1/121
شابک	978 - 964 - 14 - 0608 - 2
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
موضوع	اخلاق کسب و کار
موضوع	Business ethics
موضوع	موفقیت در کسب و کار
موضوع	Success in business
موضوع	کسب و کار - جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	Business -- Religious aspects -- Islam
موضوع	اخلاق اسلامی
موضوع	Islamic ethics
شناسه افزودن	حسینی، روح‌اله، ۱۳۵۹ -
شناسه افزودن	دانشگاه پیام نور
شناسه افزودن	Payam Noor University
رده بندی کنگره	۹۸ الف.۴/۳۸۷HF
رده بندی دیویی	۱۷۱
شماره کتابشناسی ملی	۵۶ / ۲۵۴۰

دانشگاه پیام‌نور

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۳۰۰۰

اخلاق و احکام کسب و کار، قیمت: ۳۰۰۰۰۰

مؤلفان: دکتر محمدهدی پرهیزگار، دکتر روح‌اله حسینی

ویراستار علمی: دکتر فاطمه حسینی

تهیه و تولید: دفتر تدوین و تولید کتب و محتوای آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و توزیع دانشگاه پیام‌نور

شابک: ۲ - ۰۶۰۸ - ۱۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0608 - 2

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید.

(کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به دانشگاه پیام نور است. تولید، کپی یا خلاصه‌برداری، نشر و ترجمه، چاپ، انست. توزیع گسترده، تهیه CD و ... این اثر یا بخشی از آن هم از متن، طرح پشت و روی جلد و ... بدون اخذ مجوز کتبی از معاونت فناوری و پژوهش دانشگاه خلاف مقررات و تعرض به حقوق مادی و معنوی دانشگاه است. متخلفین وفق قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان دارای مسئولیت حقوقی و کیفری بوده و تحت پیگرد قرار می گیرند.)

آدرس فروشگاه مرکزی چاپ و انتشارات دانشگاه پیام‌نور: تهران، خیابان شهید رجایی،

نرسیده به تقاطع آزادگان، جنب ورزشگاه یادآوران. تلفن: ۵۵۵۰۲۱۰۴ ۵۵۵۰۹۸۳۸

سایت فروش اینترنتی: <http://digibook.pnu.ac.ir>

امروزه کتاب‌خوانی و علم‌آموزی، نه تنها یک وظیفه‌ی ملی، که یک واجب دینی است.

مقام معظم رهبری

در عصر حاضر یکی از شاخصه‌های ارزیابی رشد، توسعه و پیشرفت فرهنگی هر کشوری میزان تولید کتاب، مطالعه و کتاب‌خوانی مردم آن مرز و بوم است. ایران اسلامی نیز از دیرباز تاکنون با داشتن تمدنی چند هزارساله و مراکز متعدد علمی، فرهنگی، کتابخانه‌های معتبر، علما و دانشمندان بزرگ با آثار ارزشمند تاریخی، سرآمد دولت‌ها و ملت‌های دیگر بوده و در عرصه‌ی فرهنگ و تمدن جهانی به‌سان خورشیدی تابناک هر پستان می‌درخشد و با فرزندان نیک‌نهاد خویش هنرنمایی می‌کند. چه کسی است که در دنیا با دانشمندان فرزانه و نام‌آور ایرانی همچون ابوعلی سینا، ابوریحان بیرونی، فارابی، حرّری و ... همچنین شاعران برجسته‌ای نظیر فردوسی، سعدی، مولوی، حافظ و ... آشنا نباشد؟ در مقابل عظمت آنها سر تعظیم فرود نیورد. تمامی این افتخارات ارزشمند، برگرفته از میزان عشق و علاقه فراوان ملت ما به فراگیری علم و دانش از طریق خواندن و مطالعه است. کتاب‌های گوناگون است. به شکرانه‌ی الهی، تاریخ و گذشته ما، همیشه درخشان و زیبار است. ولی اکنون در این زمینه در چه جایگاهی قرار داریم؟ آمار و ارقام ارائه‌شده از سوی «جامع و سازمان‌های فرهنگی در مورد سرانه‌ی مطالعه‌ی هر ایرانی، برایمان چندان آه‌برنده‌ای نمی‌باشد و رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز از این وضعیت بارها اظهار گله و ناخوشی فرموده‌اند.

کتاب، دروازه‌ای به سوی گستره‌ی دانش و معرفت است. کتاب خوب، یکی از بهترین ابزارهای کمال بشری است. همه‌ی دستاوردهای بشری سراسر عمر جهان، تا آنجا که قابل کتابت بوده است، در میان دست‌نوشته‌هایی است که انسان‌ها پدید آورده و می‌آورند. در این مجموعه‌ی بی‌نظیر، تعالیم الهی، درس‌های پیامبران به بشر، و همچنین علوم مختلفی است که سعادت بشر بدون آگاهی از آنها امکان‌پذیر نیست. کسی که با دنیای زیبا و زندگی‌بخش کتاب ارتباط ندارد بی‌شک از مهم‌ترین دستاورد انسانی و نیز از بیشترین معارف الهی و بشری محروم است. با این دیدگاه، به‌روشنی می‌توان ارزش و مفهوم رمزی عمیق در این حقیقت تاریخی را دریافت که اولین خطاب خداوند متعال به پیامبر گرامی اسلام (ص) این است که «بخوان!» و در اولین

سوره‌ای که بر آن فرستاده‌ی عظیم‌الشان خداوند، فرود آمده، نام «قلم» به تجلیل یاد شده‌است: «إِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ. الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ» در اهمیت عنصر کتاب برای تکامل جامعه‌ی انسانی، همین بس که تمامی ادیان آسمانی و رجال بزرگ تاریخ بشری، از طریق کتاب جاودانه مانده‌اند.

دانشگاه پیام‌نور با گستره‌ی جغرافیایی ایران‌شمول خود با هدف آموزش برای همه، همه‌جا و همه‌وقت، به‌عنوان دانشگاهی کتاب‌محور در نظام آموزش عالی کشورمان، افتخار دارد جایگاه اندیشه‌سازی و خردورزی بخش عظیمی از جوانان جوان، علم این مرز و بوم باشد. تلاش فراوانی در ایام طولانی فعالیت این دانشگاه انجام داده تا با بهره‌گیری از تجربه‌های گرانقدر استادان و صاحب‌نظران برجسته کشورمان، کتاب‌ها و منابع آموزشی درسی شاخص و خودآموز تولید شود. در آینده هم، این مهم با هدف ارتقای سطح علمی، روزآمدی و توجه بیشتر به نیازهای مخاطبان دانشگاه پیام‌نور ادامه خواهد داشت. به‌طور قطع استفاده از نظرات استادان، صاحب‌نظران و دانشجویان محترم، ما را در انجام این وظیفه‌ی مهم و خطیر یاری‌رسان خواهد بود. پیشاپیش از تمامی کسانی که با نقد، تصحیح و پیشنهادهای خود ما را در انجام این وظیفه‌ی خطیر یاری‌رسانند، سپاسگزاری می‌نماییم. لازم است از تمامی اندیشمندانی که تاکنون دانشگاه پیام‌نور را منازگه اندیشه‌سازی خود دانسته و ما را در تولید کتاب و محتوای آموزشی درسی یاری‌رسانند، صمیمانه قدردانی گردد. موفقیت و بهروزی تمامی دانشجویان و دانش‌پژوهان عزیز ارزی‌همیشگی ما است.

دانشگاه پیام‌نور

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱
فصل اول. کلیات و مفاهیم اخلاق در کسب و کار اسلامی	۱
هدف کلی	۱
هدف‌های یادگیری	۱
مقدمه	۱
۱-۱ مفهوم‌شناسی کسب و کار	۲
۲-۱ انواع کسب و کار	۳
۱-۲-۱ انواع کسب و کار بر حسب نوع مالکیت	۳
۲-۲-۱ انواع کسب و کار بر حسب نوع فعالیت	۳
۳-۲-۱ انواع کسب و کار بر حسب اندازه	۳
۴-۲-۱ انواع کسب و کار بر حسب نوع مدیریت	۴
۵-۲-۱ انواع کسب و کار بر حسب هدف	۴
۳-۱ کسب و کار تجاری	۶
۴-۱ مفهوم اخلاق	۶
۵-۱ اخلاق اسلامی	۶
۶-۱ انسان و اخلاق از دیدگاه اسلام و مکاتب غربی	۷
۷-۱ اهمیت و جایگاه اخلاق در مدیریت کسب و کار	۸
۸-۱ دامنه اخلاق کسب و کار	۹
۹-۱ اهمیت و منزلت اخلاق کسب و کار در روایات اسلامی	۱۰
۱۰-۱ اصول اخلاقی و ارزشی در نهج البلاغه	۱۱
۱۱-۱ شاخص و معیارهای ارزش‌گذاری در اخلاق	۱۱
۱۲-۱ منابع اخلاقی کسب و کار از نظر اسلام	۱۲

۱۳ خلاصه فصل اول
۱۴ خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای فصل اول
۱۵ خودآزمایی‌های تشریحی فصل اول
۱۷ فصل دوم. مبانی اخلاق حرفه‌ای مدیریت در اداره کسب‌وکار (مدیریت اخلاق مدار)
۱۷ هدف کلی
۱۷ هدف‌های یادگیری
۱۷ مقدمه
۱۸ ۱-۲ اخلاق حرفه‌ای در کسب‌وکار
۱۸ ۲-۲ ضرورت اخلاق حرفه‌ای در مدیریت کسب‌وکار
۱۹ ۳-۲ مبانی اخلاق حرفه‌ای
۲۰ ۳-۱ مدیریت اخلاق مدار در کسب‌وکار و سازمان‌ها
۲۱ ۴-۲ تعریف مدیریت از نکته نظر اخلاقی در کسب‌وکار اسلامی
۲۱ ۵-۲ تعریف اخلاقی مدیریت در سازمان‌های کسب‌وکار از منظر امام علی(ع)
۲۱ ۶-۲ اهداف کسب‌وکار اخلاق مدار
۲۵ ۷-۲ اخلاق کسب‌وکار
۲۶ ۸-۲ وظایف و مسئولیت‌های مدیریت اخلاق مدار از دیدگاه اسلام در سازمان‌های کسب‌وکار
۲۷ ۹-۲ تفاوت بین رویکرد اسرق‌دزدی (آمریکایی) و قاره اروپا (آلمانی)
۲۹ ۱۰-۲ اصول اخلاق عملی مدیریت در اداره کسب‌وکار و کارگزاران حکومتی
۳۲ ۱۱-۲ اثرات و فواید حاکمیت اخلاق و مدیریت اخلاق مدار مبتنی بر اسلام در سازمان
۳۳ خلاصه فصل دوم
۳۴ خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای فصل دوم
۳۵ خودآزمایی‌های تشریحی فصل دوم
۳۷ فصل سوم. سبک‌های مدیریت اخلاق مدار مبتنی بر اسلام در اداره کسب‌وکار
۳۷ هدف کلی
۳۷ هدف‌های یادگیری
۳۸ مقدمه
۳۸ ۱-۳ سبک‌های مدیریت اخلاق مدار مبتنی بر اسلام در اداره کسب‌وکار
۳۸ ۱-۱-۳ سبک مدیریت عدالت‌محور در اداره کسب‌وکار
۳۸ ۱-۱-۳-۱ عدالت و اخلاق در اداره کسب‌وکار
۴۰ ۱-۱-۳-۲ نگرش امام علی(ع) به کارکردهای عدالت
۴۲ ۲-۱-۳ سبک مدیریت مشارکتی (تصمیم‌گیری مشارکتی) در اداره کسب‌وکار
۴۳ ۳-۱-۳ سبک مدیریت معنوی (ارزشی - آخرت‌نگر) در اداره کسب‌وکار
۴۵ ۱-۳-۱-۳ سبک مدیریت معنوی از دیدگاه امام خمینی(ره)
۴۶ ۴-۱-۳ سبک مدیریت عاطفه مدار (انسان‌مدار - اخلاق مدار) در اداره سازمان‌های کسب‌وکار

۴۶	۱-۴-۱-۳ اصول پنج‌گانه مدیریت عاطفه مدار
۴۷	۱-۴-۲ اخلاق مدیران کسب‌وکار در اسلام
۴۸	۱-۴-۳ عواطف اجتماعی در قرآن
۴۹	۱-۴-۴ ارزش‌های اخلاقی از منظر اسلام در مدیریت کسب‌وکار
۵۲	۱-۴-۵ موانع رشد اخلاقی در مدیریت کسب‌وکار از دیدگاه اسلام
۵۳	۱-۴-۶ آثار و پیامدهای بی‌توجهی به اصول اخلاقی در کسب‌وکار و سازمان‌ها
۵۳	۱-۴-۷ اخلاق‌گرایی و شاخص‌های آن در مدیریت کسب‌وکار اسلامی
۵۴	۱-۴-۸ عوامل مؤثر بر اخلاق کار در کسب‌وکار و سازمان‌ها
۵۵	۱-۴-۹ الگوهای مفهومی رفتار اخلاقی در سازمان‌های کسب‌وکار
۵۵	۱-۴-۱۰ عوامل مؤثر بر رفتار اخلاقی کارکنان در سازمان‌های کسب‌وکار
۵۸	۱-۴-۱۱ راهبردهای ترویج اخلاق اسلامی در سازمان کسب‌وکار
۵۹	۲-۳ مسئولیت‌های سازمان کسب‌وکار
۶۱	خلاصه فصل سوم
۶۴	خودآزمایی‌های مهارت‌محور فصل سوم
۶۶	خودآزمایی‌های تشریحی فصل سوم
	فصل چهارم. الگوهای مدیریت اخلاق کار در کسب‌وکار و نکات اخلاقی در مذاکرات و داوری
۶۷	اختلافات تجاری
۶۷	هدف کلی
۶۷	هدف‌های یادگیری
۶۷	مقدمه
۶۸	۱-۴ الگوهای مدیریت اخلاق مدار در سازمان‌های کسب‌وکار در حکومت اسلامی
۶۹	۲-۴ الگوی جامع رهبری در اسلام
۶۹	۱-۲-۴ الگوی اخلاق حکومتی حضرت ابراهیم(ع)
۶۹	۲-۲-۴ الگوی رهبری امام علی(ع)
۶۹	۱-۲-۲-۴ فلسفه تشکیل حکومت اسلامی از دیدگاه امام علی(ع)
۶۹	۲-۲-۲-۴ وظایف حاکمان و کارگزاران اسلامی از دیدگاه امام علی(ع)
۷۱	۳-۲-۲-۴ آفات اخلاقی در کسب‌وکار و سازمان‌های دولتی از نگاه امام علی(ع)
۷۱	۴-۲-۲-۴ نکات اخلاقی در کسب‌وکار و سازمان‌های دولتی از نگاه امام علی(ع)
۷۳	۵-۲-۲-۴ نکات اخلاقی عامه از دیدگاه امام علی(ع)
۷۳	۳-۲-۴ الگوی رهبر اخلاقی کسب‌وکار از دیدگاه حضرت امام خمینی(ره)
	۱-۳-۲-۴ ویژگی‌های اخلاقی مدیران کسب کار و کارگزاران در حکومت اسلامی در اندیشه امام خمینی(ره)
۷۳	امام خمینی(ره)
۷۶	۳-۴ موضوعات اخلاق تجاری و کسب‌وکار
۷۶	۴-۴ اصول بنیادی اخلاقی در تجارت بین‌المللی اسلام
۷۸	۵-۴ مسائل اخلاقی در مذاکرات تجاری

۷۸	۶-۴ خصوصیات اخلاقی مذاکره‌کننده موفق
۷۹	۷-۴ مسائل اخلاقی در داوری اختلافات تجاری
۷۹	۸-۴ نظام حقوقی اسلام در بعد روابط تجاری داخلی و خارجی
۸۰	۹-۴ شرایط ایجاد روابط تجاری بین‌المللی
۸۱	۱۰-۴ مفاد قراردادهای خارجی
۸۱	۱۱-۴ اختلافات تجاری
۸۱	۱۲-۴ مسائل اخلاقی در داوری اختلافات تجاری داخلی
۸۲	۱۳-۴ داوری اختلافات تجاری بین‌المللی
۸۲	۱۴-۴ مراکز داوری‌های بین‌المللی
۸۳	۱۵-۴ اصول بنیادین داوری و حل و فصل اختلافات تجاری
۸۳	۱۶-۴ ایط اخلاقی داوری تجاری صحیح
۸۵	۱۷-۴ استقلال و بی‌طرفی در داوری تجاری بین‌المللی
۸۶	۱۸-۴ مررات داوری سازمان جهانی مالکیت فکری
۸۷	خلاصه فصل چهارم
۸۸	خودآزمایی‌های چهارگانه، فصل چهارم
۹۰	خودآزمایی‌های تشریحی فصل چهارم
۹۱	فصل پنجم. رویکرد اخلاقی در رقابت تجاری و رقابت کسب‌وکار
۹۱	هدف کلی
۹۱	هدف‌های یادگیری
۹۱	مقدمه
۹۲	۱-۵ مدیریت اسلامی در اداره کسب‌وکار
۹۲	۲-۵ ضرورت و اهمیت مدیریت اسلامی در کسب‌وکار
۹۳	۳-۵ سبک‌های مدیریت اسلامی در کسب‌وکار
۹۴	۴-۵ سبک مدیریت اسلامی اثربخش از دیدگاه نهج‌البلاغه در کسب‌وکار
۹۵	۵-۵ مطالعه تطبیقی مدیریت اسلامی و مدیریت رایج در کسب‌وکار از دیدگاه ارزش‌های اخلاقی
۹۷	۶-۵ علل بروز بحران در نظام کسب‌وکار اسلامی
۹۷	۷-۵ تحقیقات انجام‌گرفته در حوزه مدیریت کسب‌وکار اسلامی
۹۸	۸-۵ مسائل اخلاقی در تبلیغات تجاری از دیدگاه اسلام
۹۹	۹-۵ روش‌های گوناگون غیراخلاقی برای تبلیغات و بازاریابی تجاری
۱۰۱	۱۰-۵ مسئولیت‌های اخلاقی تولیدکنندگان به‌منظور حفظ حقوق مصرف‌کنندگان
۱۰۱	۱۱-۵ رقابت
۱۰۲	۱-۱۱-۵ رقابت ناسالم در تجارت
۱۰۲	۲-۱۱-۵ رقابت سالم در تجارت
۱۰۳	۱۲-۵ مسائل اخلاقی در رقابت بین شرکت‌های کسب‌وکار از دیدگاه اسلام
۱۰۳	۱۳-۵ عوامل غیراخلاقی در رقابت

۱۰۵ خلاصه فصل پنجم
۱۰۶ خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای فصل پنجم
۱۰۷ خودآزمایی‌های تشریحی فصل پنجم
۱۰۹ فصل ششم. اهمیت کسب‌وکار در اسلام
۱۰۹ هدف کلی
۱۰۹ هدف‌های یادگیری
۱۰۹ مقدمه
۱۱۰ ۱-۶ اهمیت و ضرورت کسب‌وکار از منظر ادیان الهی
۱۱۰ ۲-۶ کسب‌وکار در اسلام
۱۱۱ ۳-۶ کاسب مسلمان
۱۱۲ ۴-۶ اهمیت و ضرورت کسب‌وکار از منظر اسلام
۱۱۳ ۵-۶ دامداری و تولیدات گوشتی
۱۱۳ ۶-۶ تولید و فعالیت صنعتی
۱۱۴ ۷-۶ تجارت و کسب کار
۱۱۵ ۸-۶ ارزش و اهمیت کار در فرهنگ اسلامی
۱۱۸ ۹-۶ کسب‌وکار در دین یهود
۱۱۹ خلاصه فصل ششم
۱۲۰ خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای فصل ششم
۱۲۲ خودآزمایی‌های تشریحی فصل ششم
۱۲۳ فصل هفتم. کسب‌وکار و گونه‌شناسی آن در اسلام
۱۲۳ هدف کلی
۱۲۳ هدف‌های یادگیری
۱۲۳ مقدمه
۱۲۴ ۱-۷ اقسام احکام معامله و کسب‌وکار
۱۲۴ ۱-۱-۷ مستحبات کسب‌وکار (معامله مستحب)
۱۲۴ ۱-۱-۱-۷ مهم‌ترین نکات در معامله مستحب
۱۲۵ ۱-۱-۲-۷ مکروهات کسب‌وکار (معامله مکروه)
۱۲۵ ۱-۲-۱-۷ مهم‌ترین نکات مکروه در معامله
۱۲۵ ۱-۱-۳-۷ کسب‌وکار حلال (معامله حلال)
۱۲۶ ۱-۳-۱-۷ مهم‌ترین نکات در معامله حلال
۱۲۶ ۱-۳-۲-۷ آثار معامله و کسب حلال
۱۲۶ ۱-۱-۴-۷ محرّمات کسب‌وکار (معامله حرام)
۱۲۷ ۱-۴-۱-۷ مهم‌ترین نکات در معامله حرام
۱۲۸ ۱-۴-۲-۷ آثار معامله و کسب حرام

۱۲۹	۲-۷ رویکرد مالی در عبادات
۱۲۹	۱-۲-۷ پرداخت خمس
۱۲۹	۲-۲-۷ پرداخت زکات
۱۳۰	۳-۲-۷ صدقه دادن
۱۳۰	۴-۲-۷ پرداخت مالیات
۱۳۰	۵-۲-۷ ارزش افزوده
۱۳۱	خلاصه فصل هفتم
۱۳۱	خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای فصل هفتم
۱۳۲	خودآزمایی‌های تشریحی فصل هفتم
۱۳۳	فصل هشتم. ناخت کسب و کارها و افعال ناشایست از منظر اسلام
۱۳۳	هدف کلی
۱۳۳	هدف‌های یادگیری
۱۳۳	مقدمه
۱۳۴	۱-۸ مکاسب الشریع
۱۳۵	۲-۸ کسب و کارهای شایست از منظر اسلام
۱۳۵	۱-۲-۸ دروغ‌گویی و معاوضه
۱۳۶	۲-۲-۸ کلاه برداری
۱۳۷	۳-۲-۸ کم‌فروشی
۱۳۷	۱-۳-۳-۸ کم‌فروشی و اثرات آن در قرآن و روایات
۱۳۸	۴-۲-۸ مال شبه ناک
۱۳۹	۵-۲-۸ سوء استفاده از بیت‌المال
۱۳۹	۱-۵-۲-۸ آثار خیانت در بیت‌المال
۱۴۰	۶-۲-۸ احتکار
۱۴۱	۷-۲-۸ سرقت و اختلاس
۱۴۱	۸-۲-۸ شراب‌فروشی
۱۴۲	۹-۲-۸ رشوه‌خواری
۱۴۳	۱۰-۲-۸ ربا
۱۴۳	۱۱-۲-۸ سودهای نامشروع
۱۴۴	خلاصه فصل هشتم
۱۴۶	خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای فصل هشتم
۱۴۷	خودآزمایی‌های تشریحی فصل هشتم
۱۴۹	فصل نهم. آداب کسب و کار از منظر اسلام
۱۴۹	هدف کلی
۱۴۹	هدف‌های یادگیری

۱۵۰	مقدمه
۱۵۰	۱-۹ ضرورت آشنایی با آداب و احکام تجارت و فرهنگ کسب‌وکار در اسلام
۱۵۱	۲-۹ اصول اخلاقی حاکم بر تجارت
۱۵۱	۳-۹ آداب و فرهنگ کسب‌وکار در اسلام
۱۵۶	۴-۹ شرایط معامله صحیح
۱۵۶	۵-۹ شرایط طرفین دادوستد (شروط اهلیت معامله)
۱۵۷	۶-۹ شرایط کالای معامله‌شده
۱۵۷	۷-۹ مصادیق بد اخلاقی در تجارت
۱۵۹	۸-۹ اهداف راه‌اندازی کسب‌وکار از دیدگاه اسلام
۱۵۹	۹-۹ زمان کسب‌وکار
۱۶۰	۱۰-۹ نکات اخلاقی در کسب‌وکار
۱۶۱	۱۱-۹ نکات غیر اخلاقی در کسب‌وکار
۱۶۱	۱۲-۹ سیستم نظارت و کنترل اخلاقی در سازمان کسب‌وکار مبتنی بر نگرش اسلام
۱۶۲	۱۳-۹ ضرورت سیستم نظارت و کنترل اخلاقی در سازمان کسب‌وکار
۱۶۲	۱۴-۹ اصول اخلاقی در طراحی اجرای سیستم نظارت و کنترل در سازمان کسب‌وکار از نظر اسلام
۱۶۳	۱۵-۹ ویژگی‌های اخلاقی میزبانان بازاری و مشتری و کنترل در سازمان کسب‌وکار
۱۶۳	۱۶-۹ راهبردهای نظارت و کنترل بیرونی در سازمان کسب‌وکار
۱۶۴	۱۷-۹ راهبردهای نظارت و کنترل بیرونی در سازمان کسب‌وکار
۱۶۴	۱-۱۷-۹ نظارت مستقیم (آشکار)
۱۶۴	۱-۱-۱۷-۹ نظارت شخصی مدیران
۱۶۴	۲-۱-۱۷-۹ تأسیس واحد کنترل و نظارت (بررسی)
۱۶۵	۲-۱۷-۹ نظارت غیرمستقیم (مخفی)
۱۶۵	۱-۲-۱۷-۹ نظارت پنهان (مخفی)
۱۶۶	۲-۲-۱۷-۹ نظارت فراگیر مردمی
۱۶۶	۳-۲-۱۷-۹ راهبردهای نظارت و کنترل درونی (خودکنترلی) در سازمان کسب‌وکار
۱۶۹	۳-۱۷-۹ اصول اخلاقی در نظارت درونی در سازمان کسب‌وکار
۱۷۰	خلاصه فصل نهم
۱۷۲	خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای فصل نهم
۱۷۳	خودآزمایی‌های تشریحی فصل نهم
۱۷۵	فصل دهم. آشنایی با راهکارهای اسلامی برای بهبود کسب‌وکار
۱۷۵	هدف کلی
۱۷۵	هدف‌های یادگیری
۱۷۶	مقدمه
۱۷۷	۱-۱۰ راهبردهای عمومی و دولتی بهبود محیط کسب‌وکار در ایران
۱۷۸	۲-۱۰ راهبردهای گسترش و توسعه کسب‌وکار و افزایش درآمد حلال

- ۱۷۸-۱-۲-۱۰ راهبردهای خصوصی گسترش کسب‌وکار و افزایش درآمد حلال ۱۷۸
- ۱۷۸-۲-۲-۱۰ راهبردهای عمومی و اجتماعی گسترش کسب‌وکار و افزایش درآمد حلال ۱۷۸
- ۱۸۰-۳-۱۰ عوامل کاهش درآمد حلال ۱۸۰
- ۱۸۰-۴-۱۰ ارزش‌های اخلاقی در ارتباطات پایه و بستر توسعه کسب‌وکار ۱۸۰
- ۱۸۳-۵-۱۰ اهمیت سیستم اطلاعات مدیریت کسب‌وکار ۱۸۳
- ۱۸۳-۶-۱۰ سیستم اطلاعات مدیریت مبتنی بر اخلاق عامل توسعه کسب‌وکار ۱۸۳
- ۱۸۴-۷-۱۰ انواع اطلاعات در سیستم اطلاعات مدیریت ۱۸۴
- ۱۸۴-۱-۷-۱۰ اطلاعات کنترل (حسابرسی) ۱۸۴
- ۱۸۴-۲-۷-۱۰ اطلاعات تصادفی ۱۸۴
- ۱۸۵-۳-۷-۱۰ اطلاعات بازخوردی ۱۸۵
- ۱۸۵-۸-۱۰ ات اخلاقی اطلاعات ۱۸۵
- ۱۸۵-۹-۱۰ سنت‌سازی تجربیات ۱۸۵
- ۱۸۶-۱۰-۱۰ گزینه در سازمان کسب‌وکار عامل توسعه کسب‌وکار ۱۸۶
- ۱۸۶-۱۱-۱۰ عوامل اخلاقی مدیریت کسب‌وکار در انگیزش کارکنان براساس دیدگاه اسلام ۱۸۶
- ۱۸۸-۱۲-۱۰ عوامل اخلاق مؤثر انگیزش در سازمان کسب‌وکار از دیدگاه امام علی(ع) ۱۸۸
- ۱۸۸-۱۳-۱۰ عوامل مؤثر بر انگیزش از دیدگاه حضرت امام خمینی(ره) ۱۸۸
- ۱۸۸-۱۴-۱۰ مهم‌ترین عوامل اخلاقی انگیزش در مدیریت سازمان کسب‌وکار اسلامی ۱۸۸
- ۱۸۹-۱۵-۱۰ ساده زیستی و انگیزش کارکنان ۱۸۹
- ۱۹۰-۱۶-۱۰ انگیزش در سازمان کسب‌وکار بر دیدگاه قرآن ۱۹۰
- ۱۹۰-۱-۱۶-۱۰ تشویق ۱۹۰
- ۱۹۱-۲-۱۶-۱۰ قدردانی کلامی و دعای خیر ۱۹۱
- ۱۹۱-۳-۱۶-۱۰ پاداش ۱۹۱
- ۱۹۱-۱-۱۶-۱۰ پاداش معنوی ۱۹۱
- ۱۹۱-۲-۱۶-۱۰ مجازات ۱۹۱
- ۱۹۱-۳-۱۶-۱۰ کمک و امداد الهی ۱۹۱
- ۱۹۲-۴-۱۶-۱۰ پاداش مادی ۱۹۲
- ۱۹۲-۱۷-۱۰ نکات اخلاقی در تشویق ۱۹۲
- ۱۹۳-۱۸-۱۰ انتخاب و استخدام در سازمان کسب‌وکار ۱۹۳
- ۱۹۴-۱۹-۱۰ معیارهای اخلاقی در انتخاب کارمندان در سازمان کسب‌وکار ۱۹۴
- ۱۹۷-۲۰-۱۰ شایستگی و صلاحیت ۱۹۷
- ۱۹۸-۲۱-۱۰ سیستم اخلاقی پرداخت حقوق و دستمزد در سازمان کسب‌وکار از نظر اسلام ۱۹۸
- ۱۹۸-۲۲-۱۰ معیارهای اخلاقی در پرداخت حقوق و دستمزد در سازمان کسب‌وکار از نظر اسلام ۱۹۸
- ۱۹۹-۲۳-۱۰ فواید پرداخت حقوق و دستمزد مبتنی بر اصول اخلاقی در سازمان کسب‌وکار ۱۹۹
- ۱۹۹-۲۴-۱۰ کیفیت زندگی کارمندان از دیدگاه امام علی(ع) در سازمان کسب‌وکار ۱۹۹
- ۲۰۰-۲۵-۱۰ سیاست مالی امام علی(ع) در قبال مدیران و کارمندان حکومت ۲۰۰
- ۲۰۰-۲۶-۱۰ سیستم ارزیابی عملکرد کارکنان مبتنی بر اخلاق در سازمان کسب‌وکار ۲۰۰

۲۰۱	۲۷-۱۰ معیارهای اخلاقی در فرایند ارزیابی عملکرد کارکنان در سازمان کسب و کار از نظر اسلام.....
۲۰۱	۲۸-۱۰ ویژگی‌های اخلاقی شاخص و معیارهای در ارزیابی عملکرد در سازمان کسب و کار.....
۲۰۲	۲۹-۱۰ تقسیم کار در سازمان کسب و کار.....
۲۰۲	۳۰-۱۰ ضرورت و اهمیت تقسیم کار در سازمان کسب و کار.....
۲۰۲	۳۱-۱۰ معیارهای اخلاقی در تقسیم کار در سازمان کسب و کار از نظر اسلام.....
۲۰۳	۳۲-۱۰ ویژگی‌های اخلاقی معیارهای تقسیم کار در سازمان کسب و کار.....
۲۰۳	۳۳-۱۰ تصمیم‌گیری اخلاقی بستر توسعه پایدار و مسئولیت‌پذیری اجتماعی.....
۲۰۴	۳۴-۱۰ معیارهای اخلاقی در فرایند تصمیم‌گیری کسب و کار از نظر اسلام.....
۲۰۴	۳۵-۱۰ نکات اخلاقی در تصمیم‌گیری کسب و کار از نظر اسلام.....
۲۰۴	۳۶-۱۰ اهمیت مشورت و مشارکت در تصمیم‌گیری کسب و کار از منظر اسلام.....
۲۰۴	۳۷-۱۰ امام علی (ع) برای مشاوران در امور کسب و کار شرایطی قائل است که در زیر به آن‌ها اشاره می‌شود.....
۲۰۵	۳۸-۱۰ نکات اخلاقی در مشورت و مشاوره در امور کسب و کار.....
۲۰۶	۳۹-۱۰ فواید مشورت و مشاوره در امور کسب و کار از دیدگاه اسلام.....
۲۰۷	۴۰-۱۰ اهداف نظام مشارکت کارکنان در امور کسب و کار از دیدگاه اسلام.....
۲۰۷	۴۱-۱۰ اخلاق کارگزاران، مدیران در مدیریت بحران در امور کسب و کار.....
۲۰۷	۴۲-۱۰ اداره اخلاقی بحران در کسب و کار.....
۲۰۸	۴۳-۱۰ راهبرد مدیریتی حضرت یوسف (ع) در بحران.....
۲۰۹	خلاصه فصل دهم.....
۲۱۰	خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای فصل دهم.....
۲۱۵	خودآزمایی‌های تشریحی فصل دهم.....
۲۱۷	فصل یازدهم. آشنایی با قواعد فقهی حاکم بر کسب و کار.....
۲۱۷	هدف کلی.....
۲۱۷	هدف‌های یادگیری.....
۲۱۷	مقدمه.....
۲۱۸	۱-۱۱ احکام خرید و فروش.....
۲۱۸	۱-۱-۱۱ احکام مربوط به مستحبات خرید و فروش.....
۲۱۸	۲-۱-۱۱ احکام مربوط به معاملات مکروه.....
۲۱۹	۳-۱-۱۱ احکام مربوط به معاملات حرام.....
۲۲۵	۲-۱۱ احکام مربوط به نقد و نسیه.....
۲۲۶	۳-۱۱ استفتانات جدید اجاره براساس رساله حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای.....
۲۲۸	۴-۱۱ احکام بانک‌ها.....
۲۳۱	۵-۱۱ استفتانات جدید بیمه براساس رساله حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای.....
۲۳۲	۶-۱۱ خسارت و پرداخت غرامت.....
۲۳۳	۷-۱۱ اهداف مجازات اسلامی.....

۲۳۴	۸-۱۱ ضرر مادی
۲۳۴	۹-۱۱ ضرر معنوی
۲۳۴	۱۰-۱۱ اصل «یک‌صد و هفتاد و یکم» قانون اساسی جمهوری اسلامی:
۲۳۵	۱۱-۱۱ غرامت در قصاص
۲۳۵	۱۲-۱۱ استفتانات براساس رساله حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خمینی (ره) و گلپایگانی (ره)
۲۳۷	خلاصه فصل یازدهم
۲۳۸	خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای فصل یازدهم
۲۳۹	خودآزمایی‌های تشریحی فصل یازدهم
۲۴۱	فصل دوازدهم. نهادها و مراکز رسمی مرتبط با سازمان کسب‌وکار اسلامی
۲۴۱	هدف کلی
۲۴۱	هدف‌های یادگیری
۲۴۲	مقدمه
۲۴۲	۱-۱۲ نهادها و مراکز رسمی مرتبط با سازمان کسب‌وکار اسلامی و محصولات حلال
۲۴۳	۲-۱۲ استانداردها حلال براساس سازمان استاندارد ایران
۲۴۳	۳-۱۲ ضرورت تدوین استانداردها جهانی حلال:
۲۴۴	۴-۱۲ حوزه‌های محصولات حلال
۲۴۴	۵-۱۲ اقدامات سازمان ملی استاندارد ایران در زمینه «استاندارد حلال منطبق با مذهب فقه جعفری (ع)»
۲۴۴	۶-۱۲ استانداردهای تدوین‌شده ملی و بین‌المللی در زمینه غذای حلال تاکنون
۲۴۶	۷-۱۲ استانداردهای غذای حلال
۲۴۶	۸-۱۲ راهنمای عمومی غذای حلال، ۲۰۱۰، مؤسسه اجلاس کامسک
۲۴۷	۹-۱۲ راهنمای عمومی غذای حلال (۱۲۰۰۰)، ۱۳۸۸، سازمان ملی استاندارد ایران
۲۴۷	۱۰-۱۲ انواع استانداردهای حلال
۲۴۸	۱۱-۱۲ مراکز تحقیقات و اطلاع‌رسانی اسلامی و مؤسسه جهانی حلال
۲۴۸	۱-۱۱-۱۲ مرکز ملی تحقیقات حلال جمهوری اسلامی ایران
۲۴۹	۲-۱۱-۱۲ جوایز سالانه کسب‌وکار و مالیة اسلامی
۲۴۹	۱-۲-۱۱-۱۲ جایزه مصطفی (ص) بانک توسعه اسلامی
۲۴۹	۲-۲-۱۱-۱۲ جوایز بین‌المللی سیتی‌وان برای گردشگری حلال و گردشگری رقیق ویژه
۲۵۱	خلاصه فصل دوازدهم
۲۵۲	خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای فصل دوازدهم
۲۵۴	خودآزمایی‌های تشریحی فصل دوازدهم
۲۵۵	فصل سیزدهم. توسعه اجتماعی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها
۲۵۵	هدف‌های کلی
۲۵۵	هدف‌های یادگیری
۲۵۵	مقدمه

۲۵۶	۱-۱۳ طراحی راهبرد اخلاقی در سازمان کسب‌وکار اسلامی
۲۵۶	۲-۱۳ چشم‌انداز اخلاقی مدیریت در سازمان کسب‌وکار اسلامی
۲۵۶	۳-۱۳ بیانیه اخلاقی رسالت در سازمان کسب‌وکار براساس دیدگاه اسلام
۲۵۷	۴-۱۳ هدف اصلی مدیران اخلاق محور در سازمان کسب‌وکار اسلامی
۲۵۷	۵-۱۳ مسئولیت
۲۵۸	۱-۵-۱۳ مسئولیت اجتماعی در سازمان کسب‌وکار
۲۵۸	۲-۵-۱۳ مسئولیت سازمان کسب‌وکار نسبت به جامعه مسلمین
۲۵۹	۶-۱۳ مشارکت اجتماعی
۲۵۹	۷-۱۳ فلسفه اخلاقی مدیریت در کسب‌وکار اسلامی
۲۵۹	۸-۱۳ تصور ذهنی
۲۵۹	۹-۱۳ توسعه پایدار
۲۶۰	۱-۹-۱۳ شاخص‌های توسعه پایدار
۲۶۰	۲-۹-۱۳ اهداف توسعه پایدار
۲۶۰	۳-۹-۱۳ موانع توسعه پایدار
۲۶۱	۴-۹-۱۳ عوامل توسعه پایدار
۲۶۱	آموزش و توسعه پایدار
۲۶۲	۱-۴-۹-۱۳ پیامد و اثرات آموزش
۲۶۲	۵-۹-۱۳ پیامدهای توسعه پایدار
۲۶۲	۱۰-۱۳ تصمیم‌گیری اخلاقی بستر توسعه پایدار و مسئولیت‌پذیری اجتماعی
۲۶۲	خلاصه فصل سیزدهم
۲۶۳	خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای فصل سیزدهم
۲۶۴	خودآزمایی‌های تشریحی فصل سیزدهم
۲۶۵	پاسخنامه خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای
۲۶۷	منابع

پیشگفتار

اصول و ارزش‌های اخلاقی در متعالی‌ترین شکلش در سیره و مدیریت پیامبر اسلام (ص) و ائمه معصومین (ع) تجلی شده و به صورت عملیاتی مشهود است و مبنای شناخت حقیقت اخلاقی و برداشتن آنست که بارزترین آثار آن حکومت بر دل‌ها است. در کتاب اخلاق و احکام کسب و کار سعی شده است با استفاده از تحلیل آیات قرآن کریم و سیره نبی اکرم (ص) و اسامع و احادیث و روایات، صفات اخلاقی که یک مدیر کسب و کار و یا واحدهای کسب و کار باید داشته باشد تا بتواند نقش مهم و مفیدی در رشد و سعادت مادی و معنوی جامعه ایفا کند، تبیین می‌شود.

در کتاب حاضر اخلاق و اصول اخلاقی در اداره واحدهای کسب و کار و ابعاد فعالیت آن مورد بررسی و بازنگری قرار می‌گیرد؛ بنابراین تدوین کتاب حاضر جنبه آموزشی و اخلاقی دارد و دانشجویان مدیریت، مدیران سازمان‌ها را در عمل جهت آشنایی با واحدهای کسب و کار اخلاق مدار و چگونگی مدیریت آییاری می‌دهد. کتاب حاضر، حاصل بررسی‌ها، تحقیق و پژوهش‌های صورت گرفته و همچنین مطالعات توسط نویسندگان است. همچنین تجربیات و اندوخته‌های نویسندگان در مدیریت بر غنای مطالب و اطلاعات افزوده است.

امید است دانشجویان با مطالعه کتاب، بخشی از علم و دانش مدیریت در حیطة اخلاقی را فرا گرفته و نیاز دانش اخلاقی آن‌ها را برآورده سازد و موجب تقویت بنیه اخلاقی آن‌ها شود. کتاب حاضر یکی از معدود کتاب‌های تألیفی در حوزه مدیریت مبتنی بر اخلاق در واحدهای کسب و کار اسلامی است که توسط دو تن از نویسندگان

تألیف شده است. در این زمینه قبلاً کتاب‌هایی چاپ و منتشر شده‌است. در این کتاب، مدیریت واحدهای کسب و کار مبتنی بر اخلاق در اسلام و راهکارهای عملیاتی آن با نگاهی تازه مطرح شده‌است، علاوه بر بهره‌گیری از تجارب علمی و عملی خود، از مراجع و منابع معتبر داخلی و خارجی نیز سود جست‌ه‌اند. با توجه به اینکه هر اثری ممکن است دارای نقص و کمبودهایی باشد از خوانندگان محترم انتظار داریم، موارد نقص و یا در صورت تمایل نظرات و پیشنهادهای خود را جهت بهبود و ارتقا کیفیت مطالب کتاب به آدرس r.hosseini59@gmail.com اطلاع فرمایند.

در خاتمه از همکاری‌های اداری و زحمات صادقانه سرکار خانم فریدنیا، مرضیه حسینی، معصومه یعقوبی صمیمانه قدردانی می‌نمایم.

دکتر محمدمهدی پرهیزگار - دکتر روح‌الله حسینی

اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور